

כלתו של בעל "התניא" –

רבי שניאור זלמן מלאדי

אוצר החכמה

חסידי חב"ד ולא רק הם יתרגשו. זה 150 שנה שמחפשים אחר מקום קבורתה של כלת רבי שניאור זלמן מלאדי, "בעל התניא", והנה בימים אלו הושלמה המלאכה.

לא יאומן כי יסופר. גם זה מ"עקבתא דמשיחא". מצבות של גדולי ישראל שלא ידענו את מקומם נתגלו בשנים האחרונות, מאז מלחמת "ששת הימים" ואילך, בראש החושפים עומד ר' יעקב שלום גפנר.

כך נתגלו המצבות של רבי אברהם גרשון מקיטוב, גיסו של הבעש"ט; שני בניו של רבי אברהם גרשון – רבי יקר בירושלים ורבי חיים אהרן בטבריה שבה שהה; נכדו של רבי אברהם גרשון ששמו כשמו וגם הרבנית בלומה אשתו של רבי אברהם גרשון, הנזכרת במכתבו המפורסם של הבעש"ט לגיסו; רבי אברהם שמשון מראשקוב בנו של רבי יעקב יוסף מפולנאה וכהנה רבים-רבים. אשכנזים וספרדים.

מאז ומתמיד היה ידוע שכלת ה"אדמו"ר הזקן", "הרב", "בעל התניא" – רבי שניאור זלמן מלאדי עלתה לארץ ומקומה לא היה ידוע. היא היתה אשתו של רבי משה בן בעל ה"תניא", דמות מיוחדת במינה. רבי משה עזב את הבית לאחר מות אביו ונדד למקומות שונים וכך יצר הילה של אגדה מסביבו, לטוב ולמוטב.

האדמו"ר מלויובאוויטש כתב לי עליו: "נולד בשנת תקמ"ד. נפטר בשנת תרל"ח בראדימיסליע. הצטיין בענייני דוגמאות ומשלים ובפרט בענייני השכלה כי מוחו היה חריף ביותר והיה מופלא בכל מקצועות ההשכלה, חריף ומתון ותפסן ופה מפיק מרגליות ומהיר לכתוב כל ענין וענין בסידור נאה ובהגיון מופלא". מסתבר שאשתו, שפרה, שלפי המסורת המשפחה היתה בת רבי צבי הירש ממשפחת הריבלינים, עלתה לארץ אחרי עזיבת בעלה ואולם לא התיישבה בחברון ככל החב"דים אלא בירושלים.

פנחס שפיגלמן שעבד ב"נוה שמחה" והוא מצאצאי רבי שניאור זלמן מלאדי, החל לחקור ולחפש את קברי אבותיו בהר הזיתים.

לאחר מאמצים רבים הוא גילה את קברה של הרבנית שפרה. האותיות היו מחוקות ובאמצעים שונים שרק איש ירושלים מתמצא בהם הוא הצליח לחשוף את האותיות של שמה ועל מצבתה מצא כתוב: "כלת האדמו"ר רבי שניאור זלמן מלאדי ויום פטירתה ז' בטבת תר"ט.

מעודד מהצלחתו המשיך רבי פנחס לחפש. בחלקת וואהלין הישנה הוא מצא מצבת אבן עגולה ואי אפשר לקרוא את הרשום בה. לאחר מאמצים הוא

הצליח לגלות שמצבה זו היא מצבת רחל פונדמינסקי, בתם של רבי משה ושפרה, אשת רבי משה צבי פונדמינסקי. (השופט בבית המשפט הגבוה בישראל שניאור זלמן חשין ובנו מיכאל – גם הוא שופט בבית המשפט הגבוה הם מצאצאי רחל ורבי משה צבי).

כיון שכך החל ר' פנחס לחפש בסביבה גם את הסבתא שלו, שרה רבקה אשת רבי מנחם נחום יוסף שניאורסון ואכן זו נמצאה סמוך לקבר העגול ור' פנחס הקים על קברה מצבה חדשה והיא צמודה למצבה הישנה. היא נפטרה בכ"ב אדר שני תרכ"ד.

מכיון שחשפנו נגלה עוד: בין קברי האחיות שרה רבקה ורחל. נמצא הקבר של אידל אשת רבי אפרים יצחק משקלוב. היא נזכרת ברשימות שהוגשו למונטיפיורי ובשנת תרט"ו היתה אלמנה בת 65. היא עלתה לארץ בשנת תקצ"ה.

ברשימות אלה משנת תרט"ו נזכרת גם פייגה – חב"דית אף היא שנישאה לרבי אהרן משה מברודי שנחשב לאביה של החסידות בירושלים והיה מגדולי תלמידיו של ה"חווזה" מלובלין. היא היתה בת רבי מרדכי הורוויץ.

לשרה רבקה ורבי מנחם נחום יוסף נולדו שלושה בנים שהטביעו את חותמם על היישוב. רבי שניאור זלמן שניאורסון מחבר נמוקי שזב"ני (שניאור זלמן בן נחום יוסף) הוא נפטר בגיל צעיר בשנת תרמ"ב; רבי חיים צבי שניאורסון – שד"ר ירושלים כמעט לכל העולם, מראשוני הלוחמים להתיישבות חקלאית בארץ, דרש הקמת מדינה יהודית ולוחם נמרץ נגד המימסד דאז שפגע בו, גם פיזית. נפטר בדרום אפריקה; ורבי פנחס אליהו שניאורסון. הוא היחיד שנולד בארץ והתייתם בעודנו ילד קטן. במיפקד של שנת תרט"ו הוא היה בן תשע וכבר יתום. הוא נזכר גם במיפקד של שנת תרל"ה והוא אז בן ל"ב ואם כן נולד בשנת תר"ג ובשנת תרט"ו היה כבר בן 12, אבל לא דקדקו כל כך ברשימות האלה, הרי העיקר שתימסר רשימה כוללת למשה מונטיפיורי. הוא היה אז חנווני ולו שתי בנות – אחת היא הסבתא של פנחס מיודענו, שראה שזכר בעמלו ונתקיים בו "יגעת ומצאת תאמין".

מצבת נכדת בעל התניא (מלפנים) והמצבה המשוחזרת מאחור